

Михайло Стельмах. “ Гуси-лебеді летять”.

Єдність світу природи і світу дитячої душі

Автор: Дячук Олена Володимирівна

Українська література 5 клас

Тема уроку Михайло Стельмах. “ Гуси-лебеді летять”. Єдність світу природи і світу дитячої душі

Хід уроку

Сумно і смутно людині, коли висихає

*і сліпне уява, коли, обертаючись до
найдорожчих джерел дитинства,
нічого не бачить вона доброго,
небуденного, ніщо не гріє її, не будить
радості і людяного суму.*

О. Довженко

Слово вчителя

1.

- Як ви розумієте слова видатного українського письменника Олександра Довженка, який теж у своєму творі “Зачарована Десна” звертався до теми дитинства та краси рідного краю?

Між часом, коли жив Михайлик, герой твору, і часом, у якому живете ви, тривалий проміжок. Багато чого змінилося. Але не змінилося головне – сутність справжньої людини.

Сам автор бажав кожному, хто читав або читатиме його повість, не бути “ хол однооким, уміти бачити красу, любити рідну землю, що така свіжа, така м’яка, мов колиска”. “ І щоб

люди мали людяність у серці, хліб на столі і не журились”.

Коли доросла людина згадує своє дитинство, на її вустах з’являється усмішка, що осяває усіх і все.

2.

Говорячи про твір М.Стельмаха, не можна не звернути уваги на його особливості. Це наявність певних елементів, таких, як:

* автобіографічний твір – це твір, героєм якого є сам автор;

* присвята – кому присвячено написаний твір;(до реяі, кому присвячено твір?)

* обрамлення – початкова, а іноді й остання частина в творі, яка, ніби в рамку, вкладає розповіді про події (як картина у рамці);

* символ –предмет чи слово, що умовно виражає сутність якогось явища(згадайте символи України). Протягом уроку ми з вами будемо знаходити й аналізувати символи у творі.

3.

- А зараз ми звернемося до того, що створимо своє обрамлення-ланцюжок. Продовж речення: “ Гуси-лебеді летять” – це твір про ...

4.

- Хто є головним героєм твору?

Михайлик – це ніби ланцюжок, що з’єднує два світи: світ природи та світ людини.

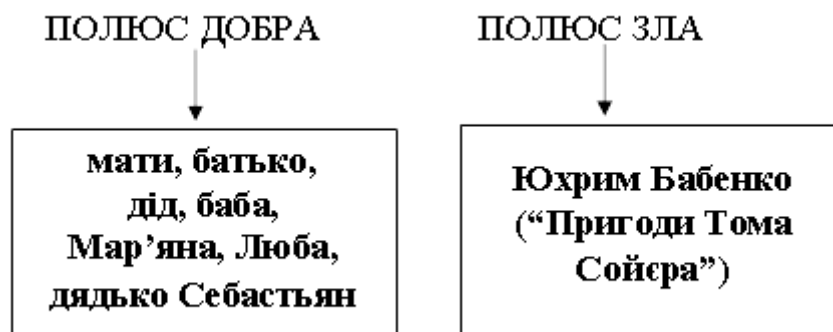
- Як ви можете прокоментувати характеристику кожного світу?

Зачитайте цитати з твору на підтвердження (с.108)

5.

- Який зі світів можна і чому віднести до полюсу Добра, а який до полюсу Зла?(і світ людини, і світ природи можна віднести до полюсу Добра, тому що у сіті людей є позитивні персонажі. Такі, як: мати, батько, дід, Люба, Мар'яна. А також світ людини можна віднести і до полюсу Зла: Юхим Бабенко)

Отже, давайте створемо полюси, дійовими особами яких будуть персонажі повісті:

- А які ж рушійні сили кожного полюсу?

ЛЮБОВ.

НЕНАВИСТЬ.

РОЗУМІННЯ.

ЖАДОБА ДО ЗБАГАЧЕННЯ.

БАЖАННЯ ДОПОМОГОТИ.

СКУПІСТЬ.

БЕЗКОРИСЛИВІСТЬ.

КАР'ЄРИЗМ

ДУШЕВНІСТЬ.

6.

- А до якого ж світу та полюсу ми можемо віднести Михайлика?

Спробуємо поринути у ті далекі часи, часи дитинства Михайла Стельмаха. Хтось спробує відчутти себе дитиною, пропустить через себе ті почуття, які пережив маленький хлопчик.

....За високою стрункою дзвіницею, що теж поривається вгору, десь у білому підхмар'ї зникають лебеді, але дзвін їхніх крил ще озивається в мені, а може, то вже озиваються розбуджені дзвони на дзвіниці?...

7.

(інсценівка)

8.

- На початку уроку ми з вами говорили про символи. Які символи ви зустріли у поданій інсценівці?

(качка, чоботи, дзвіниця, сонце, лебеді)

- Як ви гадаєте, що можуть позначати ці символи?

КАЧКА – пов'язана із трьома стихіями – водою, землею, повітрям. Отож, вона може переходити, перепливати, перелітати всіма трьома сферами. Крім того, саме качка вночі перевозить сонце підземними ріками, аби вранці воно їхало небом у кінній колісниці.

ЧОБОТИ – достаток. У своїй будові людина є малим аналогом космосу, який існує в межах просторових координат.

ДЗВІНИЦЯ – віра, релігія.

СОНЦЕ – головне джерело світла й тепла, від нього залежить усе в природі, а отже, й сама людина.

ЛЕБЕДІ – політ лебедів – плин життя.

9.

- Сьогодні до нас на урок завітав режисер, який підготував вам завдання.

(за картинками-епізодами + розповідь режисера, картинки у хаотичному порядку, побудувати план до твору)

10.

- Малюнок-обрамлення до твору М.Стельмаха "Гуси-лебеді летять" біля дошки (як своєрідний підсумок)

- Отже, чим багатий даний твір? (символи, обрамлення, присвята, подорож у дитинство, фольклор тощо).

11. Творчі проекти.

12. Підсумки + домашнє завдання: характеристика Михайлика, підбір цитат, інсценівки.